

Opinia Komitetu Regionów „Adaptacja do zmian klimatycznych w europeie — Warianty działań na szczeblu UE”

(2008/C 53/04)

KOMITET REGIONÓW

- Wzywa Komisję do uznania zarówno znaczenia władz lokalnych i regionalnych dla opracowywania i realizowania środków dostosowawczych do zmian klimatycznych, jak i potrzeby zapewnienia tym władzom odpowiednich uprawnień oraz wsparcia, by umożliwić im przygotowywanie strategii adaptacyjnych.
- Zgadza się z oceną wpływu zmian klimatycznych na geografie fizyczną i ekosystemy na całym świecie. Sądzi jednak, że społeczno-gospodarcze aspekty adaptacji do zmian klimatycznych należy potraktować z taką samą uwagą, jaka została poświęcona zagadnieniom związanym ze środowiskiem w zielonej księdze.
- Odnotowuje zagrożenie, jakie stwarzają zmiany klimatyczne dla obywateli i środowiska naturalnego, lecz jest zdania, że wczesne podjęcie działań w zakresie adaptacji do nich stanowi szansę na utworzenie trwałych społeczności oraz konkurencyjnych gospodarek lokalnych i regionalnych dzięki stworzeniu nowych obszarów wiedzy i możliwości zatrudnienia, jak też możliwie najefektywniejszemu użytkowaniu naszych zasobów poprzez zapewnienie ich zrównoważonego wykorzystania.
- Popiera wezwanie Komisji do wczesnego podjęcia działań, zwłaszcza tam, gdzie znane skutki zmian klimatycznych są bardziej prawdopodobne lub gdzie niepodjęcie działań bądź brak środków zapobiegawczych stanowiłyby znaczne zagrożenie dla społeczeństwa, gospodarki i środowiska państw członkowskich. Dostosowanie się do zmian klimatycznych będzie kosztowne, lecz według raportu Sterna pasywna postawa to opcja najdroższa. Komitet jest zdania, że na politykach szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego spoczywa odpowiedzialność za nadanie pierwszeństwa działaniom dostosowawczym do zmian klimatu.
- Uważa, że jednym z głównych wyzwań może być migracja ludności na dużą skalę i to zarówno z państw trzecich do UE, jak i między państwami członkowskimi czy też między regionami oraz wewnątrz nich. Władze lokalne i regionalne będą musiały poczynić odpowiednie przygotowania i zająć się zarządzaniem potrzebami w dziedzinie mieszkalnictwa, infrastruktury, zdrowia i usług publicznych, które pojawią się wraz z ruchami migracyjnymi.
- Wzywa do przeglądu budżetu, programów, kierunków polityki, a zwłaszcza najważniejszego prawodawstwa UE, w świetle wahań parametrów, spowodowanych przez zmiany klimatyczne. Komitet apeluje w szczególności o uwzględnienie kwestii adaptacji do zmian klimatycznych w przeglądzie budżetu w 2008 r.

Sprawozdawca: Kay TWITCHEN, członek Rady Hrabstwa Essex (UK/EPP)

Dokument źródłowy

Zielona księga Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie — Warianty działań na szczeblu UE”

COM(2007) 354 wersja ostateczna — SEC(2007) 849

Zalecenia polityczne

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje dokument Komisji i zgadza się, że Unia Europejska musi podjąć wyzwanie w zakresie adaptacji ze współudziałem wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności państw członkowskich i partnerów poniżej szczebla krajowego, a w kontekście międzynarodowym — również państw partnerskich. Wyraża także zadowolenie z uznania konieczności zastosowania podejścia europejskiego oraz zapewnienia, że działania dostosowawcze będą zgodne z działaniami łagodzącymi i na odwrót.

2. Zgadza się z oceną wpływu zmian klimatycznych na geografii fizyczną i ekosystemy na całym świecie. Sądzi jednak, że społeczno-gospodarcze aspekty należy potraktować z taką samą uwagą, jaka została poświęcona zagadnieniom związanym ze środowiskiem naturalnym.

3. Odnotowuje zagrożenie, jakie stwarzają zmiany klimatyczne dla obywateli i środowiska naturalnego, lecz jest zdania, że wczesne podjęcie działań w zakresie adaptacji do nich stanowi szansę na utworzenie trwałych społeczności oraz konkurencyjnych gospodarek lokalnych i regionalnych dzięki stworzeniu nowych obszarów wiedzy i możliwości zatrudnienia, jak też możliwie najefektywniejszemu użytkowaniu naszych zasobów poprzez zapewnienie ich zrównoważonego wykorzystania.

Negatywne skutki zmian klimatycznych

4. Uważa, że jednym z głównych wyzwań może być migracja ludności na dużą skalę, i to zarówno z państw trzecich do UE, jak i między państwami członkowskimi czy też między regionami oraz wewnątrz nich. Władze lokalne i regionalne będą musiały poczynić odpowiednie przygotowania i zająć się zarządzaniem potrzebami w dziedzinie mieszkalnictwa, infrastruktury, zdrowia i usług publicznych, które pojawią się wraz z ruchami migracyjnymi.

5. Z naciskiem sygnalizuje, że zmiany klimatyczne będą stanowić znaczne obciążenie dla systemów opieki zdrowotnej oraz lokalnych usług socjalnych, czego dowodem były ostatnie doświadczenia związane z falą upałów w Europie. Fakt starzenia się społeczeństwa w większości państw członkowskich UE zmusza do poważnego rozważenia społecznych konsekwencji zmian klimatycznych.

6. Uważa, iż należy dodatkowo uwzględnić kwestię zacienienia w przestrzeni publicznej (patrz: pyt. 3). Zacienienie przez drzewa, parki, zielone dachy, zmianę sposobu budowania itd. to ważny czynnik służący zmniejszeniu liczby zgonów spowodowanych przez upał oraz zapotrzebowania na klimatyzację, a także podniesieniu jakości życia na obszarach miejskich.

7. Komitet sądzi także, że dostosowanie się ludności świata do mniejszego zużycia ograniczonych zasobów naturalnych będzie poważnym wyzwaniem, wymagającym istotnej zmiany postaw. Dlatego też jest zdania, że potrzebna jest edukacja, programy informacyjne oraz instrumenty rynkowe (takie jak europejski system handlu uprawnieniami do emisji) zachęcające do zmiany indywidualnych zachowań wobec takich zagadnień jak zużycie wody, energii, recykling czy zachowanie zasobów.

Argumenty za wczesnym podjęciem działań

8. Komitet popiera wezwanie Komisji do wczesnego podjęcia działań, zwłaszcza tam, gdzie znane skutki zmian klimatycznych są bardziej prawdopodobne lub gdzie niepodjęcie działań bądź brak środków zapobiegawczych stanowiłyby znaczne zagrożenie dla społeczeństwa, gospodarki i środowiska państw członkowskich. Dostosowanie się do zmian klimatycznych będzie kosztowne, lecz według raportu Sterna pasywna postawa to opcja najdroższa. Jesteśmy w posiadaniu wystarczającej ilości informacji, by natychmiast podjąć działania. Komitet jest zdania, że na politykach szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego spoczywa odpowiedzialność za nadanie pierwszeństwa działaniom dostosowawczym do zmian klimatu.

Rola władz lokalnych i regionalnych

9. Komitet sądzi, że udział władz lokalnych i regionalnych ma fundamentalne znaczenie dla opracowania i realizacji działań dostosowawczych. Władze te są najważniejszymi podmiotami wykonawczymi, jeśli chodzi o zarządzanie skutkami zmian klimatycznych i ich wpływem na życie obywateli. Często ponoszą one społeczne i gospodarcze koszty radzenia sobie z ekstremalnymi warunkami pogodowymi. Stąd też należy je wspierać w opracowywaniu i realizacji strategii adaptacyjnych, które będą musiały zostać włączone do wszelkich podejmowanych przez nie działań. Komitet uważa, że konieczne jest większe powszechne uznanie centralnej roli, którą odgrywają władze lokalne i regionalne w zapewnianiu przyszłości naszym społecznościom i roztaczaniu opieki nad najsłabszymi grupami, takimi jak młodzież, osoby ubogie oraz osoby starsze.

10. Komitet odnotowuje ponadto, iż władze lokalne i regionalne jako pierwsze muszą zajmować się konsekwencjami zmian klimatycznych, zwłaszcza wtedy, gdy działania łagodzące na jednym obszarze wywierają negatywne skutki w innym miejscu (np. ochrona wybrzeży i zapory przeciwpowodziowe powodujące rozprzestrzenienie się problemu na obszary sąsiednie lub transgraniczne). Dlatego też w celu dostosowania się do konsekwencji zmian klimatycznych istnieje potrzeba koordynacji strategii i kierunków polityki między władzami lokalnymi i regionalnymi. Mogłoby to przyjąć wielorakie formy, np. zgrupowań podmiotów z obszaru dorzecza.

Opracowanie strategii adaptacyjnych

11. Komitet jest zdania, że władze lokalne i regionalne znajdują się w szczególnie korzystnej sytuacji, by przyczynić się do włączenia strategii adaptacyjnych do głównego nurtu polityki dzięki spoczywającym na nich obowiązkom w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, przepisów budowlanych i uregulowań dotyczących rozwoju, transportu publicznego, rolnictwa, leśnictwa, zużycia i produkcji energii, gospodarki wodnej i gospodarki odpadami oraz zamówień publicznych. Wyzwaniem jest zagwarantowanie trwałości świadczenia usług, infrastruktury i budynków obecnie i w przyszłości. Władze lokalne i regionalne będą musiały współpracować z innymi podmiotami w celu opracowania stabilnych planów strategicznych i planów reagowania kryzysowego na poziomie lokalnym, jak również rozbudowania istniejących struktur, by objąć nimi ekstremalne zjawiska pogodowe, które występują coraz częściej i mają coraz większy zasięg.

Rola UE

12. Zintegrowane podejście państw członkowskich ma, zdaniem Komitetu, podstawowe znaczenie. Dzielenie się doświadczeniem i wiedzą w celu opracowania i zastosowania najlepszych rozwiązań w państwach członkowskich przyczyni się do zmniejszenia kosztów. Komitet mógłby odegrać zasadniczą rolę, pomagając władzom lokalnym i regionalnym w organizowaniu wymiany doświadczeń, z uwzględnieniem znaczenia opracowania podejścia zintegrowanego.

Włączenie działań do istniejącej polityki i prawodawstwa

13. Uważa, że zagadnienie adaptacji musi stać się wyraźnym celem we wszystkich istniejących ramach politycznych UE, takich jak polityka UE w zakresie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, oraz w programach finansowych, takich jak polityka spójności, tak by mogły one zostać w większym stopniu dostosowane do potrzeb w zakresie adaptacji, które leżą w gestii władz lokalnych i regionalnych. Ich nieustanna elastyczność ma istotne znaczenie, ponieważ adaptacja będzie ciągłym procesem, a potrzeby lokalne i regionalne będą się zmieniać wraz z upływem czasu.

14. Komitet sądzi, że niektóre z obowiązujących przepisów stoją w sprzeczności z potrzebą dostosowania się do zmian klimatycznych. Dla przykładu dyrektywa siedliskowa będzie musiała zostać zmodyfikowana w świetle przeobrażeń, do których dojdzie prawdopodobnie w obecnie wyznaczonych siedliskach w wyniku zmian klimatycznych. Ramowa dyrektywa wodna będzie musiała zostać dostosowana w związku z pogarszającą się jakością wody na niektórych obszarach, będącą wynikiem niższych opadów. Szerokie spektrum obowiązujących przepisów wymagać będzie przeglądu celem zapewnienia właściwej i skutecznej adaptacji do zmian klimatycznych.

Rozszerzenie zintegrowanych badań naukowych nad klimatem

15. Komitet popiera potrzebę dalszych badań w celu ustalenia skutków, jakie dla danego regionu będą miały środki przedsięwzięte na innym obszarze lub w innym państwie członkowskim. Badania takie są niezbędne dla zapewnienia, że decyzje podjęte przez władze lokalne w jednym miejscu nie

wpłyną negatywnie na decyzje władz na obszarach sąsiadujących lub transgranicznych. Ma to w szczególności zastosowanie do takich zagadnień jak zużycie wody czy korzystanie z zasobów naturalnych.

16. Komitet wzywa do prowadzenia badań i bezpośredniego monitorowania, co pomoże przewidywać skrajne zjawiska meteorologiczne, aby wspierać kraje rozwijające się, a w szczególności te z nich, którym grozi ryzyko pustynnienia.

17. Komitet zachęca do dalszego wspierania badań i rozwoju, mając na uwadze ich rolę w pobudzaniu innowacji oraz opracowywaniu innowacyjnych produktów i technologii adaptacyjnych. W ten sposób przedsiębiorstwa zajmujące się skutkami zmian klimatycznych otrzymują ogromną możliwość stworzenia innowacyjnych produktów i usług.

Włączenie społeczeństwa europejskiego, przedsiębiorstw oraz sektora publicznego

18. Komitet sądzi, że dzięki partnerstwom publiczno-prywatnym i między państwowym sieciom, takim jak Interreg (Regiony na rzecz zmian gospodarczych), władze lokalne i regionalne odegrają decydującą rolę w ułatwianiu dostępu do informacji, wiedzy i najlepszych rozwiązań oraz w ich rozpowszechnianiu. Te partnerstwa i sieci będą miały coraz większe znaczenie dla współpracy między sektorami, regionami i państwami członkowskimi a państwami trzecimi.

19. Komitet popiera współpracę z krajami rozwijającymi się w celu zaoferowania im pomocy w zakresie strategii adaptacyjnych i sugeruje, by działania zewnętrzne UE wspierały te przedsięwzięcia. Zdaniem Komitetu władze lokalne i regionalne mogą odegrać kluczową rolę w udostępnianiu krajom rozwijającym się najlepszych rozwiązań oraz wiedzy, korzystając z istniejących powiązań i sieci. Kwota, jaką UE zarezerwuje na ten cel, powinna być proporcjonalna do potrzeb krajów rozwijających się oraz do zakresu odpowiedzialności UE.

Dalsze kroki

20. Komitet uważa, że należy bezzwłocznie zająć się omawianymi tu zagadnieniami oraz uwzględnić we wszystkich przyszłych komunikatach i dyrektywach UE potrzebę zarządzania procesami adaptacji do zmian klimatycznych przez władze lokalne i regionalne, ze współudziałem zaangażowanych już w te działania partnerów społecznych i gospodarczych.

21. Docenia fakt, że prace w tym kierunku już się rozpoczęły i wzywa Komisję do dalszego traktowania ich priorytetowo.

22. Wzywa Komisję do uznania zarówno znaczenia władz lokalnych i regionalnych dla opracowywania i realizowania środków dostosowawczych do zmian klimatycznych, jak i potrzeby zapewnienia tym władzom odpowiednich uprawnień oraz wsparcia finansowego, by umożliwić im przygotowywanie i wdrażanie strategii adaptacyjnych.

23. Wzywa Komisję, by w trakcie dalszych działań związanych z omawianą zieloną księgą zajęła się nie tylko kwestią środowiska naturalnego, lecz również społeczno-gospodarczymi konsekwencjami zmian klimatycznych.

24. Uważa, że dzielenie się najlepszymi rozwiązaniami między władzami lokalnymi i regionalnymi oraz państwami członkowskimi jest absolutnie niezbędne do opracowania skutecznych środków dostosowawczych. Zdaniem Komitetu UE powinna zapewnić wymianę informacji i udostępnianie najlepszych wzorców zarówno wewnątrz Unii, jak i poza nią.

25. Sądzi, że UE ma do odegrania strategiczną rolę w planowaniu migracji ludności oraz zarządzaniu nimi.

26. Wzywa do przeglądu budżetu, programów, kierunków polityki, a zwłaszcza najważniejszego prawodawstwa UE, w świetle wahań parametrów spowodowanych przez zmiany klimatyczne. Komitet apeluje w szczególności o uwzględnienie kwestii adaptacji do zmian klimatycznych w przeglądzie budżetu w 2008 r. jako oddzielnej linii budżetowej w ramach wszystkich najważniejszych pozycji budżetowych (polityka rolna, spójność, badania itp.).

27. Uważa za istotne, by UE w większym stopniu ukierunkowywała swoje obecne wsparcie dla badań naukowych na znajdo-

wanie nowych rozwiązań problemów wynikających ze zmian klimatycznych, jak również przygotowywanie nowatorskich działań adaptacyjnych. Tego typu badania mogą zapewnić innowacyjne rozwiązania, które zachowają konkurencyjność Europy. Działania naukowe muszą być lepiej koordynowane; bardzo istotną sprawą jest zlikwidowanie najważniejszych luk informacyjnych oraz zapobieganie powielaniu prowadzonych badań.

28. Wyraża zaniepokojenie potencjalnym wpływem środków adaptacyjnych realizowanych w jednym regionie lub państwie członkowskim na inny region lub inne państwo członkowskie. Zdaniem Komitetu UE jest odpowiednim organem do ustanowienia strategicznych ram umożliwiających zajęcie się ewentualnymi problemami.

29. Apeluje, by programy edukacyjne i informacyjne zachęcały do zmian indywidualnych zachowań wobec takich zagadnień jak zużycie wody, energii, recykling czy zachowanie zasobów.

Bruksela, 28 listopada 2007 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE